

ตำนานท้องถิ่นในแดนดินชะอวด

“ตาหลวงเดชและตาหลวงรอง”

ผจญ มีจิตต์/รวบรวม

(รูปปั้นตาหลวงเดช ที่บ้านลาไม)

(รูปปั้นตาหลวงรอง ที่วัดไม้เสียบ)

ในการรวบรวม ประวัติความเป็นมาของตาหลวงเดช และตาหลวงรองนั้น ค่อนข้างยากและลำบากมิใช่น้อย เพราะเค้าโครงเรื่องเดิมเป็นนิทานหรือตำนานท้องถิ่น เกิดขึ้นในพื้นที่อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อเกือบ ๒๐๐ ปี มาแล้ว ที่เล่าสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนที่เรียกว่า “มุขปาฐะ” (Oral Literature) จากรุ่นทวด ปู่ย่า ตายาย สู่รุ่นลูก หลาน เหลน และสิ่งที่ขอยอมรับกันคือ เนื้อหาสาระ ความสำคัญบางตอนในนิทานหรือ ตำนานนั้น มักจะตกหล่นหรือเสริมแต่งผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริงบ้างตามกาลเวลา ตามความรู้สึกนึกคิดและตามจิตนาของผู้เล่า แต่อย่างไรก็ดีผู้รวบรวมพยายามสืบหาข้อมูล ทุกมิติในบริบทของเรื่องดังกล่าว เช่น จากเอกสารบันทึกคำบอกเล่าของนายแซ จันทรแก้ว อายุ ๙๒ ปี บ้านควนดินแดง ตำบลเกาะขันธุ์ อำเภอชะอวด เอกสารบันทึกประวัติบ้านไม้เสียบ ของนางนฤมล พะพะละ อายุ ๘๕ ปี อดีตข้าราชการครูโรงเรียนวัดไม้เสียบ เอกสารกลอนสุภาพประวัติตำบลวังอ่าง ของ นายชม ศรีสวัสดิ์ อดีตสารวัตรกำนันตำบลวังอ่าง เอกสารเรื่อง “โอรสลับพระเจ้าตาก” ของ ณีรัฐดิ สุทธิสงคราม ราชบัณฑิต ประเภทประวัติศาสตร์ และเว็บไซต์ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าพะยอม (w.w. paphayom.go.th) สืบค้นเมื่อ ๑๒ พ.ย.๒๕๕๖ นำมาเรียบเรียงและค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อให้เนื้อหาสาระ เรื่องดังกล่าวสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

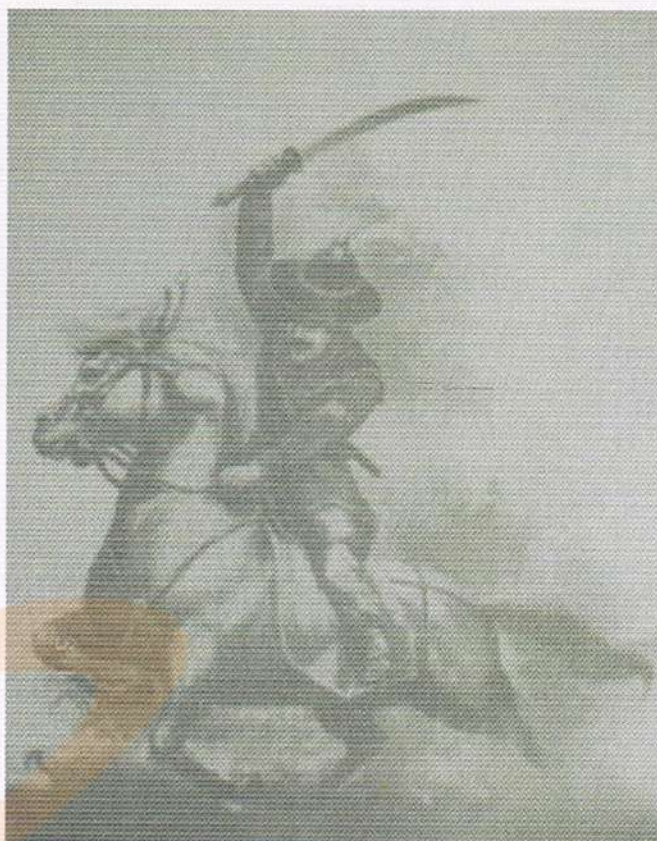
ปกติผู้ชายไทยสมัยโบราณนั้น นอกจากมีหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ทำมาหาเลี้ยงบุคคลในบ้านแล้ว หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการไปเป็น “ทหาร” ทำหน้าที่ปกป้องรักษากันเมืองของตน ตามพระบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ หรือคำสั่งเจ้าผู้ครองนครตามบัญชาของพระราชาก็ต่อหนึ่ง หากชายฉกรรจ์ผู้ใดบิดพลิ้ว หลีกหนีจะมีความผิด ดังนั้นแทบทุกปี กรมการเมืองจะส่งเจ้าหน้าที่ไปสำรวจชายหนุ่มในหมู่บ้าน ในท้องถิ่น เรียกว่า “การไปสักเลก” หรือออกท้องตราเลกไพร่ เพื่อเกณฑ์ไปเป็นทหาร ชายฉกรรจ์เหล่านี้จะเรียกว่า “ไพร่” (Troops) หมายถึง “ไพร่พล” มิได้หมายถึง “ไพร่สามัญชน” (Commoner)

ไพร่ (Troops) นั้นมี ๒ ประเภท ประเภทแรก เรียกว่า ไพร่หลวง คือ ชายฉกรรจ์ที่เกณฑ์ไปเป็นทหาร ในกองทัพ เป็นกองหนุน หรือใช้งานอื่นๆ เช่น ทำไร่ทำนา เพื่อหาเสบียงเข้าคลังหลวง และซ่อม สร้างกำแพง ค่ายคูประตูหอรบ หรือ อยู่เวรยามประจำ กรม กอง ต่างๆ

ประเภทที่สอง คือไพร่สม เป็นไพร่ที่อยู่ประจำ รับใช้ในตำแหน่งของขุนนาง อำมาตย์ชั้นสูง เช่น เจ้าพระยา หรือพระยา ซึ่งไพร่ประเภทนี้ขึ้นตรงต่อ ตำแหน่งบุคคลผู้นั้น แต่เมื่อเจ้าของไพร่สมเสียชีวิต หรือ ถูกถอดยศ หรือมีความผิดไพร่สมทั้งหมดนั้น จะกลับไป ขึ้นเป็นไพร่หลวงทันที

ตามทัศนคติความเชื่อของลูกผู้ชายทั้งหลายใน โบราณนั้น เมื่อโตเป็นหนุ่ม จะศึกษาฝ่าวิชาติดตัวอย่างน้อยสองประการ คือ วิชาทำมาหากินเลี้ยงชีพ เช่น ทำไร่ ทำนา เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะมีครอบครัวต่อไป อีกอย่างคือวิชาการใช้อาวุธเพื่อปกป้องตนเอง คนใน ครอบครัวและญาติพี่น้อง ควบคู่กับวิชาไสยศาสตร์ ประเภท เวทมนตร์ คาถา อยู่ยงคงกระพัน แบบชายชาติรี้ทัวไป ดังนั้น ตาหลวงเดชและตาหลวงรอง ขณะเป็นหนุ่ม ก็มีทัศนคติ ความเชื่อ ในเรื่องดังกล่าว เช่นกัน คือ ทั้งสองมีความรู้ในการทำมาหากินเลี้ยงชีพ พร้อมกับ วิชาการใช้อาวุธป้องกันตัว และวิชาไสยเวท ที่มีความ เก่งกาจสามารถในเรื่อง คงกระพันชาตรี ล่องหน หายตัว แบบนิยมกันในสมัยนั้น

การศึกษาสงครามโบราณ เมื่อยกทัพไปตีเมืองใด ได้แล้ว ก็จะริบเอา ทรัพย์สินเงินทอง ข้าวของ และที่ขาด ไม่ได้คือการกวาดต้อน เอาราวุธทั้งชายหญิงครอบครัว ลูกเล็กเด็กแดงของข้าศึก มาเป็นเชลยด้วย จุดประสงค์ ก็เพื่อเพิ่มประชากร เพิ่มแรงงานให้กับเมืองของตนให้ เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น และลดกำลังพลเมืองข้าศึก หรือเมือง ที่ไปตีได้นั้นให้น้อยและอ่อนแอไป สรุปว่าการทำศึก สงครามสมัยก่อนนั้นนอกจากแย่งดินแดนอาณาเขต

(ลูกผู้ชายต้องฝึกอาวุธป้องกันตัวและเป็นทหาร)

ความเป็นใหญ่กันแล้ว ยังแย่งประชากร หรือผู้คนกันด้วย ดังคำที่เปรียบเทียบกับว่า “เก็บผักใส่ตระกร้า เก็บข้าใส่ เมือง” เป็นต้น

“ตาหลวงเดช” ตามประเพณีการเล่าสืบทอด (Oral Tradition) บอกว่า บิดา เป็นชาวไทรบุรี ชื่อ “โต๊ะละไม” แต่มารดาไม่ปรากฏชื่อ พร้อมด้วยญาติ พี่น้องหลายครอบครัว ถูกกวาดต้อนมาเป็นเชลย ครั้งกองทัพเมืองนครฯ พัทลุง และสงขลา ยกไปตีไทรบุรี เมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว ให้ไปตั้งถิ่นฐานทำมาหากินแถว บ้านลาไม บ้านคลองใหม่ บ้านทุ่งใหญ่ บ้านควนหรั่ง และบ้านเกาะร้าง ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ในปัจจุบัน เนื่องจากบริเวณนี้ อุดมสมบูรณ์ มีลำคลองลาไมซึ่งเป็นสาขาของคลอง ชะอวดไหลผ่าน เหมาะสมในการตั้งบ้านเรือนประกอบ อาชีพ เมื่อครอบครัว ญาติพี่น้องและชาวไทรบุรีบิดา ของตาหลวงเดชที่เป็นเชลย ไปตั้งถิ่นฐานบริเวณดังกล่าว ก็ได้จัดสรรพื้นที่แบ่งให้ทุกครัวเรือน เพื่อทำมาหากินเลี้ยง

(มัสยิดบ้านคลองใหม่)

ชีพอ่างเท่าเทียมกัน ตำนานเล่าต่อมาว่า พื้นที่ของบิดา หลวงเดชที่จับจองได้นั้น เรียกว่า บ้านโต๊ะละไม ตามชื่อของตน ถัดไปก็เป็นชื่อของญาติพี่น้อง เช่น บ้านสวนประ่ม บ้านโต๊ะโพ บ้านปะดุงและบ้านสวนมะหมุน บ้านโต๊ะละไมนั้น ต่อมาชาวบ้าน เรียกเสียงกร่อนเป็น “บ้านลาไม” ชาวไทยมุสลิมเหล่านี้ได้ตั้งบ้านเรือน อาศัย ในบริเวณดังกล่าวกันอย่างหนาแน่น ถึงกับมีมัสยิด บ้านคลองใหม่ ซึ่งตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๔ ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นสถานที่ ประกอบศาสนากิจจนถึงปัจจุบัน

เมื่อถึงตรงนี้อาจนำท่านผู้อ่านไปสืบค้น เปรียบเทียบกับประวัติศาสตร์เมืองนครศรีธรรมราช บันทึกไว้ตอนหนึ่งว่า “สมัย รัชกาลที่ ๒ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระยาไทรบุรี ชื่อ ปะแงรัน ไม่ส่งเครื่องราชบรรณาการไปถวายตามกำหนด และสืบทราบว่า ปะแงรัน ไปสมคบกับ พระเจ้าอังวะแห่งพม่า วางแผนจะยกกองทัพ มาตีไทย โดยการสนับสนุนจากอังกฤษ รัชกาลที่ ๒ จึงมีตราลงมายังเมืองนครฯ ให้เจ้าพระยานครฯ (น้อย) ยกทัพไปปราบปรามและนำ ปะแงรัน มาลงโทษ ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๓๖๔ เจ้าพระยานครฯ (น้อย) เตรียมกำลังพล ๗,๐๐๐ คน พร้อมด้วยกองทัพเมืองพัทลุงและสงขลา โดยให้พระมหาจุฑารักษ์ เป็นทัพหน้า พระณรงค์วิธิต เป็นทัพหลวง และหลวงเทพเสนา หลวงชาญพลรบ เป็นกองหลัง ยกไปตีเมืองไทรบุรี พระยาไทรบุรี (ปะแงรัน)

ทราบข่าวก็ อพยพครอบครัวหนีไปพึ่งอังกฤษที่เกาะหมาก หลังจากกองทัพนครฯ เข้าเมืองไทรบุรีได้แล้ว ก็กวาดต้อน เลวครอบครัวแยกไทรบุรี ไปไว้ที่กรุงเทพฯ บ้าง ที่นครฯ และพัทลุงบ้าง เพื่อลดกำลังเมืองไทรบุรีให้เหลือน้อยลง แล้วแต่งตั้งพระยาภักดีบริรักษ์ (แสง) บุตรเจ้าพระยานครฯ (น้อย) เป็นผู้รักษาราชการเมืองไทรบุรี ความดีความชอบในครั้งนี้ รัชกาลที่ ๒ จึงโปรดแต่งตั้งเจ้าพระยานครฯ (น้อย) เป็น “เจ้าพระยาศรีธรรมมาโคกราช”

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากประวัติศาสตร์ เมืองนครศรีธรรมราช ในช่วงนี้ กับตำนานเรื่องเล่า หลวงเดชและหลวงรอง ที่เกิดขึ้นในท้องถื่น อำเภอชะอวด ทั้งสถานที่ ชื่อบุคคล เวลาและสถานการณ์ แล้ว น่าจะเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องและต่อเนื่องกัน แต่ทั้งนี้ผู้รวบรวมไม่สามารถหาหลักฐานทางประวัติอื่นใด มารับรองและยืนยันได้มากกว่านี้

เมื่อโต๊ะละไมและภรรยามาตั้งบ้านเรือนทำมาหากินอยู่ได้ไม่นาน ก็ให้กำเนิดบุตรและธิดา ๒ คน คนโตเป็นชายชื่อ “โต๊ะตะ” ต่อมาเสียงกร่อนเป็น “โต๊ะเดช” หรือเดช คำว่า “โต๊ะ” ในภาษามลายู หมายถึงผู้อาวุโส ผู้ใหญ่หรือผู้มีอายุ เช่น दाโต๊ะ โต๊ะครู โต๊ะอีหม่าม เป็นต้น ดังนั้น โต๊ะตะ หรือ โต๊ะเดช หมายถึงบุตรคนโตนั่นเอง ส่วนคนน้องเป็นผู้หญิงไม่ทราบชื่อ เมื่อเด็กชาย โต๊ะตะหรือเด็กชายเดชโตขึ้น ก็ได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาจาก บิดาและครูอาจารย์ ในศูนย์อพยพที่กวาดมาจากเมืองไทร

พร้อมกับเด็กอื่นๆ ในหมู่บ้าน เด็กชายเคยเป็นเด็กฉลาด เรียนรู้ได้เร็ว เมื่อหนุ่มก็ได้เรียนวิชาเพลงดาบ วิชาเพลงกริช และเพลงอาวุธอื่นๆ ประเภทป้องกันตัวทั้งหลาย พร้อมกับวิชาไสยศาสตร์ ตามแบบชาวมุสลิม เช่น เวทมนต์คาถา วิชาตัวเบา ล่องหน หายตัว โดยเฉพาะ วิชาคัมภีร์พญาเสือนั้น เด็กชายเคย เรียนจนแตกฉาน ชำนาญเป็นที่เลื่องลือในหมู่บ้านและบริเวณใกล้เคียง เมื่อโตละเมาะ บิดาของดาหลวงเคยถึงแก่กรรม ชุมชนในหมู่บ้านกลุ่มนั้นก็ยกให้ดาหลวงเคยเป็นผู้นำ เป็นนายบ้าน แทนบิดา เพราะถือว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ หลายด้านโดยเฉพาะเพลงอาวุธและเวทมนตร์คาถา สามารถปกป้องคุ้มครองกลุ่มชนของตนได้ นั่นคือ เป็นอาญาสิทธิ์หมู่บ้าน ที่ดาหลวงเคยมี “พลังลึกลับ” (mystical power) เหนือคนธรรมดา และหลายปีต่อมา ชาวไทบุรีกลุ่มนี้ขยายตัวประชากรเพิ่มมากขึ้น และดาหลวงเคย ผู้เป็นหัวหน้าเป็นผู้นำก็สามารถ ควบคุมดูแลปกครองชาวมุสลิมลูกบ้าน อย่างเป็นธรรมทั่วถึง อยู่เย็นเป็นสุขไม่มีปัญหาใดๆ เพราะต่างก็เป็นที่เคารพ เลื่อมใสศรัทธา ต่อดาหลวงเคยมากยิ่งขึ้น

ต่อมาเจ้าเมืองพัทลุง คือ พระยาวิชิตเสนา (ทองขาว) ทราบว่าชาวมุสลิมไทบุรีที่กวาดต้อนมาเป็นเชลยเมื่อหลายสิบปีก่อนหน้านั้น มีผู้คนประชากรเพิ่มขึ้นมาก แต่อยู่อาศัยกันด้วยความเป็นปึกแผ่นปกติสุข เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการควบคุมดูแล และป้องกันความไม่สงบอันอาจจะเกิดได้ในอนาคต พระยาวิชิตเสนา จึงแต่งตั้งให้โตะเดช มีบรรดาศักดิ์เป็น ขุน คือ “ขุนเดช” ศักดินา ๒๐๐ ไร่ ปกครองชนกลุ่มนี้โดยให้ขึ้นกับเมืองพัทลุงต่อไป

ตำแหน่ง “ขุน” เทียบเคียงได้ กับตำแหน่งกำนัน ในปัจจุบัน และการแต่งตั้งบรรดาศักดิ์ขุนนางไทย ในสมัยโบราณนั้น กล่าวคือ บรรดาศักดิ์ตั้งแต่ พระ พระยา เจ้าพระยา และสมเด็จเจ้าพระยา นั้น เป็นบรรดาศักดิ์ชั้นสัญญาบัตร ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง “ต้องโปรดเกล้า”

เจ้าพระยาศรีธรรมมาโคกราช (เจ้าพระยาณรงค์ฯ น้อย)

หมายถึงเป็นบรรดาศักดิ์ที่พระมหากษัตริย์เป็นผู้ทรง แต่งตั้งเท่านั้น ส่วนบรรดาศักดิ์ที่ต่ำลงมา ตั้งแต่ หลวง ขุน หมื่น พัน นายหรือทนาย นั้นเป็นบรรดาศักดิ์ชั้นประทวน เจ้าเมืองหรือผู้ครองนคร สามารถแต่งตั้งเอง ก็ได้ แล้วนำชื่อทูลเกล้าฯ เพื่อทรงมีตราตั้งต่อไป ดังนั้น เจ้าเมืองพัทลุงแต่งตั้ง โตะเดช เป็น ขุนเดช ก็เป็นไปตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ได้ปฏิบัติกันมา

โตะเดช หลังจากรับแต่งตั้งจากเจ้าเมืองพัทลุง เป็น ขุนเดช แล้ว ก็ได้เอาใจใส่ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ช่วยเหลือบ้านเมืองในยามศึกสงคราม ช่วยสกัดกั้นชายฉกรรจ์เข้าเป็นทหาร ช่วยเก็บส่วยอากรในหมู่บ้าน เข้าเป็นรายได้ของเมืองพัทลุง ระดมลูกบ้านหาไม้ดี มีคุณภาพ ส่งไปเมืองพัทลุงเพื่อต่อเรือรบเรือสินค้า และจับช้างป่าไปถวายเจ้าเมืองพัทลุง เพื่อใช้ในการศึก สงครามอยู่เสมอๆ การทำความดีความชอบและเกิดผล

คลองบางจาก

คลองชะเมา

คลองขี้ผึ้ง

ประโยชน์ให้กับเมืองพัทลุงนี้เอง ขุนเดช ก็ได้เลื่อน
บรรดาศักดิ์เป็น “หลวงเดช” ในเวลาต่อมา และได้ทำ
หน้าที่ปกครองลูกบ้านและเอาใจใส่ช่วยเหลือกิจการ
บ้านเมือง รัชใช้เจ้าเมืองพัทลุงด้วยดีตลอดมา

ส่วน “ตาลพลวงรอง” นั้น จากตำนานเล่าว่า เดิมชื่อ “รอง” (แต่บางท้องถิ่น บอกว่าชื่อ ราม) เป็นชาวเมืองตรัง บิดามารดาชื่ออย่างไรไม่ปรากฏ พลวงรองมีความสามารถในการใช้อาวุธ แพทย์ทุกชนิดและยังมีความรู้ในไสยศาสตร์ เวทมนต์คาถา อยู่ยังคงประพันธ์ชาติรี ล่องหนหายตัว หาตัวจับยากอีกผู้หนึ่ง (บางกระแสเล่าว่าเป็นศิษย์ สำนักวัดเขาอี้อีกคน) ข่าวเลื่องลือไปไกล จนในที่สุดได้เข้าไป รับใช้เป็นทหารองครักษ์ รักษาความปลอดภัยของ เจ้าพระยาาศรีธรรมาโศกราช (เจ้าพระยา นครน้อย) จนได้รับบรรดาศักดิ์เป็น “พลวง”

ต่อมาหลวงรองได้ไปลอบรักชอบกับ สนมนางหนึ่ง
ของเจ้าพระยานครฯ ชื่อ "พริ้ม" จนตั้งท้อง ทั้งสอง
กลัวความผิด จึงหนีออกจากเมืองนครฯ ไปลงเรือที่
บ้านบางจาก ทั้งสองช่วยกันพาย ช่วยกันแจวไปตาม
ลำคลองบางจาก คลองชะเมา คลองม่วง เข้าคลอง
ชะอวด เพราะลำคลองเหล่านี้เป็นสายน้ำเชื่อมต่อกัน
สามารถเดินเรือได้ตลอด และเป็นเส้นทางปลอดภัยคน
เป็นเวลา ๕ วัน ๕ คืน และไปขึ้นฝั่งที่ บ้านตาหนี่
ตำบลท่าประจ๊ะ อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
ปัจจุบัน เพื่อหนีไปเมืองตรังบ้านเกิดของตน

ส่วนเจ้าพระยาตรีธรรมาโคกราช เมื่อทราบข่าว
ก็จัดทหารฝีมือดี จำนวนหนึ่งติดตาม เพื่อเอาคนทั้งสอง
มาลงโทษให้จงได้ การหนีในครั้งนี้นั้น เนื่องจากทั้งสอง
รองและนางพริ้มไม่ชำนาญเส้นทางในพื้นที่ จึงหลง
วนเวียนอยู่ในเขต อำเภอชะอวด และอำเภอบำเพ็ญ
จนทหารจับตัวได้ และได้ประหารชีวิต โดยการตัดศีรษะ
เสียบประจานไว้ที่นั่น ต่อมาบริเวณนี้ได้ชื่อว่า “บ้านไม้
เสียบ”

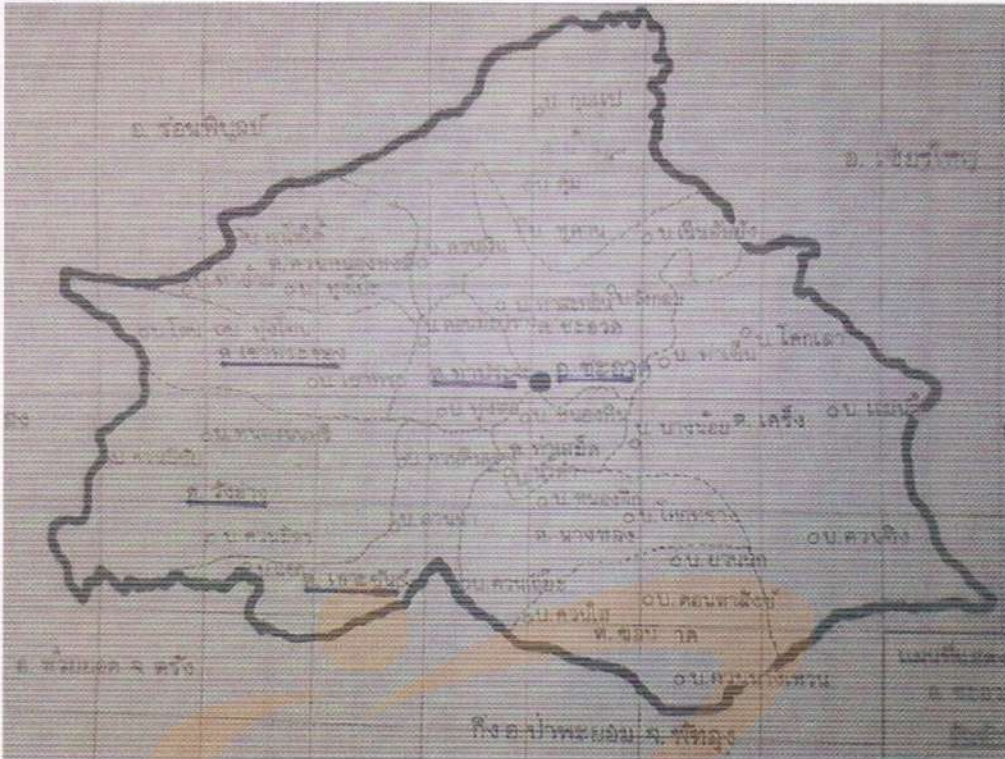

ฝ่ายเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช ได้ทราบข่าวว่า หลวงรองทหารองครักษ์และนางพริ้มสนมของตนหายไป ในลักษณะผู้สาวก็ทรงกริ้วโกรธมาก ได้สั่งให้เลือกทหารฝีมือดีจำนวนหนึ่ง ออกติดตามจับบุคคลทั้งสองให้ได้เร็ววัน และให้นำมาประหารประจานอย่างสาสม เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างต่อไป ดัง ชม ศรีสวัสดิ์ บรรยายไว้ว่า

“มาตอนหลังย้อนกล่าวท้าวพระยา	ได้ทราบว่าหลวงรองของตนหาย
พร้อมนางห้ามหลวงกล้าทำชั่วร้าย	มาทำลายเกียรติศักดิ์นึกหนักใจ
โมโหหุ่นฉุนเฉียวขึ้นเกรียวกราว	เลยเรียกบ่าวและไพร่นายน้อยใหญ่
เหวี่ยงทหารจัดการอย่างเร็วไว	จกริบไปจับตัวคนชั่วมา
หมาถืมเจ้าข้าวมินาปลาถืมหนอง	เราไม่ต้องเลี้ยงไว้ให้ขายหน้า
จับตัดหัวแล้วประจานอย่านานช้า	ตามคำสั่งท้าวพระยาให้รีบไป
เหล่าบ่าวไพร่รับอาสาหาช้าไม่	ตามคำใช้โดยเร็วมิเหลวไหล
พอเข้าใจรางรางทางที่ไป	อยู่แห่งใดพยายามตามให้ทัน”

ส่วนหลวงรองและนางพริ้มหลังจากหนีลงเรือแล้ว ก็ช่วยกันพายช่วยกันแจว ขึ้นไปตามลำคลองบางจาก - คลองชะเมา - คลองโคกคราม - เลี้ยวซ้ายเข้าคลองกลอง - คลองมือง (เจ้าแม่หัวหัว) - เลี้ยวขวาเข้าคลองชะอวด นอนพักค้างคืนที่บ้านท่าเรือ ซึ่งปัจจุบันตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลท่าประจะ ๑ คืบ ทั้งสองลงเรือหนีมาเป็นเวลา ๕ วัน ๕ คืบ เมื่อทราบข่าวว่าทหารของเจ้าพระยานครฯ ตามมาติดๆ ก็หนีขึ้นฝั่งที่บ้านท่าตาหินในหมู่ที่ ๑ ตำบลท่าประจะ อำเภอชะอวด ปัจจุบัน เดินเท้าหนีต่อไป ดัง ชม ศรีสวัสดิ์ บรรณยายไว้ว่า

“สองฟัวเมียเหน้อยเหลือจนเหนื่อยย่อย	เรือลำน้อยแจวพามาตัวสั้น
ถึงท่าเสม็ดเหม็ดแรงแจ่งไว้กัน	ชื้อที่นั่นเป็นตำบลหนต่อมา
ตะวันคำพอดีพี่เหน้อยเหลือ	หันหัวเรือเข้าฝั่งนั่งแลหา
หมดแรงแจวแล้วน้องรักพักดีกว่า	จึงตั้งชื่อไว้ว่าหน้าท่าเรือ
ถึงตัวตายฝากชื่อไว้เมื่อยามผ่าน	รุ่งแล้วท่านแจวต่อท้อใจเหลือ
ตั้งแต่นั้นเขาเรียกว่าบ้านท่าเรือ	เชื่อไม่เชื่อคนเฒ่าเขาเล่าต่อมา
เมื่อบ่าวไพร่ได้ตามติดคิดแล้วจี้	จอดเรือท่าตาหินเดินหนีหว่า
หากเขาตามมาทันหมดปัญญา	ทิ้งนาวาขึ้นตะลิ่งยิ่งทุกข์ใจ”

แผนที่อำเภอชะวอด จังหวัดนครศรีธรรมราช

เนื่องจากทั้งสองคือหลวงรองและนางพริ้มไม่ชำนาญภูมิประเทศไม่รู้จักทางจึงเดินทางอยู่เป็นเวลาหลายวัน จุดหมายครั้งแรกคือจะเดินทางเรือขึ้นมาคลองชะวอด - คลองไม้เสียบ - คลองห้วยน้ำใส และเดินเท้าไปบ้านวังหอน - บ้านในเต่า - และข้ามเขตไปเมืองตรัง แต่เมื่อทหารของเจ้าพระยาณครฯ ตามไล่มาใกล้ ก็ตัดสินใจหนีขึ้นฝั่ง ที่บ้านท่าตาหินในที่สุดก็เดินทางทาง ดัง ชม ศรีสาสด์ บรรณยายไว้ว่า

“ออกจากนั้นหมายมุ่งบ้านทุ่งค่าย
จะไปเหนือหรือไปใต้ใช้ตามอง
ข้ามห้วยหารธารท่าน้ำสังเวช
มาถึงทุ่งหน้าชันหันแลไป
หมูหมิ่นเล่นหนีมีมากมาย
เราไม่ยากฆ่าแกงแย่งชีวิต
รักชีวิตของเขาเหมือนเราสอง
นึกขึ้นมาว่าชันวันจากไกล
บอกเมียรักว่าหมดแรงเมื่อยแขนขา
มามีมิติทิศทางข้างเขากอย

ตะวันบ่ายรู้สึกนึกเศร้าหมอง
ค่ำแล้วต้องหมดแรงพักแห่งใด
นึกสมเพชไร้ค่าที่อาศัย
เห็นสัตว์ไพร่มากมายหลายชนิด
มันคิดหมายอย่างไรเข้าใจผิด
แต่สัตว์คิดวิ่งหนีมีสนใจ
จำจะต้องวิ่งหาที่อาศัย
สักเดียวใจถึงเอบ้านเขากอย
ปวดบาเทาเสียเกินเดินหนอย หนอย
พักแล้วค่อยเดินกันวันต่อไป”

วันหนึ่งหลวงรองพานางพริ้มเดินทางหนีผ่านบ้านตาไม ไปพบหลวงเดช ถือไม้เรียวไล่ควาย (ไม้หมก) กำลัง ต้อนควายฝูงไปทำนาอยู่ หลวงรองเห็นเช่นนั้น ก็อยากถามทางแยกผู้แปลกหน้า จึงเอาด้ามดอกอาวูที่ติดมือมาปักลงบนพื้นดิน แล้วตนขึ้นไปนั่งบนปลายหอกนั้น พนางร้องถามหลวงเดชว่า “**เมืองตรงไปทางไหน**” หลวงเดชกำลังต้อนควายอยู่เห็นเช่นนั้น ก็เอาไม้เรียว (ไม้หมก) ปักลงพื้นดินแล้วขึ้นไปนั่งบนไม้เรียวเช่นกัน หลวงรองเห็นเช่นนั้นก็เอ๋ยปากเป็นเกลอ ดั่งชม ศรีสวัสดิ์ บรรณยาว่า

“ครานั้นตาหลวงเดชรับต้อนควาย	ถือเรียวไม้ตามหลังตั้งฉาวฉาน
ชวนาอยู่คู่ควายใช้มานาน	คนโบราณเขาปล้ำทำนาเกิน
ใช้ควายฝูงไม่ต้องจงเดินตามหลัง	พูดรู้ฟังเข้าออกบอกได้สิ้น
ตาหลวงเดชต้อนควายหลวงรองได้ยิน	ก็รีบผินพักตร์มองสองสามครา
ดูหน้าตาวาสนาเขาสูงศักดิ์	ก็นึกรักเข้าใกล้หมายถามหา
เลยปักหอกที่ถือติดมือมา	แล้วหลวงรองขึ้นนั่งยังบนปลาย
นั่งปลายหอกเอ๋ยเอื่อนว่าเพื่อนข้า	ช่วยสละบอกความตามจุดหมาย
บ้านเมืองตรงที่จะไปไกลหรือใกล้	ช่วยบอกให้พอแจ้งอยู่แห่งใด
ตาหลวงเดชเห็นเหตุว่าเข้าท่า	ผู้มีบุญวาสนามาจากไหน
ที่ขึ้นนั่งอยู่ได้ปลายหอกชัย	เราก็ศิษย์ใหญ่มีครูอยู่เหมือนกัน
ก็เลยปักไม้เรียวที่เขี่ยนควาย	ขึ้นนั่งปลายไม้ก็ถึงอาการพ
แสดงว่าบารมีดีเท่ากัน	ทั้งสองท่านเจรจาขึ้นมาพบ
พอเป็นมูลเป็นคำเข้าใจได้	รู้ต้นปลายเนื้อความตามขนบ
แนะทิศทางที่จะไปเข้าใจจบ	ทั้งสองคบเป็นเกลอเสมอกัน”

หลังจากแยกทางกับหลวงเดชแล้ว วันหนึ่งหลวงรองและนางพริ้มเดินทางเข้าไปในวัดทุ่งเตง เขามุ่งงานแข่งว่า หลวงรองจูงนางพริ้มภรรยาสาวหนีด้วยความละล้าละลัง อย่างรีบร้อนเลยเดินไปตลอดสายว่าว ที่เขากำลังแข่งขันกันอยู่ และว่าวตัวนั้นผูกหางด้วยเศษผ้าถุงสตรี จึงเป็นเหตุให้เวทมนตร์คาถาอาคมของหลวงรองพร่องและเสื่อมลง (ตรงนี้ถ้าวิเคราะห์ตามเหตุ หากหลวงรอง เป็นศิษย์สำนักวัดเขาอ้อจริง เวทมนตร์คาถาไม่ใช่เสื่อมลง ตอนตลอดสายว่าว แต่พร่องและเสื่อมลงไป ตั้งแต่หลวงรองผิดลูก ผิดเมียผู้อื่นและเป็นคน ออกตัญญูแล้ว เพราะสิ่งเหล่านี้ ถือเป็นกฎเหล็กของวัดเขาอ้อ ที่ศิษย์ทุกคนยึดถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด) จากนั้นทั้งสอง

(วัดทุ่งเตง ต.ควนป็นแต อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง)

ก็หนีผ่านหมู่บ้านต่างๆ เช่น บ้านควนหรั่ง บ้านลาโม บ้านเกาะร้าง บ้านห้วยกรวด
บ้านตรอกโดน บ้านเหมืองขวาง ดังชม ศรีสวัสดิ์ บรรณยายว่า

"ถึงควนหรั่งนั่งคิดจิตใจสั่น

จูงเมียสาวก๊วยย่างกลางพนา

พวกบ่าวไพร่ตามมาใกล้เข้าทุกที

จากเกาะร้างสาวอย่างอย่างลึงลึง

เห็นทิวป่าหนาแน่นหลวงแสนเศร้า

ตรวจรอยดูรู้ได้ใกล้เข้าแล้ว

พลตรวจรอยแน่ชัดถนัดแน่

หลวงเดือนเมียแบบต้าเขาจะมาทัน

ไต่ตัวฉันจะไปข้างไหนหนา

ถึงทิวป่าบ้านเกาะร้างข่าวมันดัง

เรารีบหนีถือน้องอย่างมอมหลั่ง

ถึงมายังบ้านห้วยกรวดอย่างรวดเร็ว

พวกบ่าวไพร่ตามล่ามาเป็นแถว

คงไม่แคล้วเขาหมายตามให้ทัน

ทางไม่แหวะเดินเรื่อยเหนี่ยวตัวสั่น

บุกเดินตันมาออกบ้านตรอกโดน"

ในที่สุดทหารของเจ้าพระยาฯ ตามมาทันก็ได้จับบุคคลทั้งสองมัดมือเท้าไปประหาร โดยการตัดศีรษะและเอาอวัยวะเลือดเพื่อมิให้เลือดตกถึงพื้น เพราะทั้งสองเป็นบุคคล ออกัญญดั่งคำเปรียบเปรยไว้ว่า “สุนัขลิ้มเจ้า ข้าวลิ้มนา ปลาลิ้มหนอง” เป็นกาลกิณีบ้านเมือง ส่วนศีรษะเอาไปเสียบประจานไว้ดัง ชม ศรีสวัสดิ์ บรรณายาว่า

“ บ่าวไพร่รายล้อมพร้อมจะจับ	ชูบังคับชายหญิงอย่างวิงวอน
เตรียมหอกดาบจ้องทำไม่ละเลย	ต่างเอื้อนเอ่ยร้องตอบให้มอบตัว
หากฝันคือเราถือว่าขัดขึ้น	เป็นเรื่องอื่นตามใจของนายหัว
ผิวเมียบองร้องตอบขอมอบตัว	เราสร้างชั่วต้องยอมรับกับเหตุการณ์
ยกมือไหว้บ่าวไพร่ที่รายล้อม	จำต้องยอมถึงคราวอาสาน
เราหนีมาเวลาแสนช้านาน	พาสังหารเพื่อให้อยู่คู่ฟ้าดิน
เมื่อกรรมเก่าเราสร้างอย่างมากล้น	ต้องยอมทนให้เขามัดไปตัดสิ้น
หลวงรองกับเมียโสกันน้ำตาริน	ต้องหมดสิ้นเพียงนี้ที่หนีมา
พอได้ทำทหารจัดการมัด	ผูกกรหัตถ์ไว้ซัดกับขังขนา
มัดคู้หมุนอนครางอย่างเวทนา	เอาไม้มาสอดใส่หามเดินตามทาง”

จากนั้นเหล่าทหารเจ้าพระยาฯ ช่วยกันห้ามทั้งหลวงรอง และนางพริ้มภรรยา ไปยังสถานที่ ที่เหมาะสมคือบริเวณริมคลองไม้เสียบในปัจจุบัน จัดการปักหลักประหาร แล้วเอาคนทั้งสองไปยังหลักประหารมัดไว้พร้อมด้วยปิดตาแล้ว ทำพิธีประหารตามคำสั่งของเจ้าพระยาฯ ดังชม ศรีสวัสดิ์บรรณายาว่า

“หลวงรองกับเมียเสียสติดำริคิด	ว่าชีวิตเราสามหมดความหมาย
เพศฆาตได้เวลาเข้ามาใกล้	เดินร่ำร้องเพลงดาบหยาดเหมือนนัยน์
หลวงกับเมียแสนกลัวจนตัวสั่น	จ้องท่าฟันอยู่ใกล้ให้กลัวหนัก
พอได้ทำดังไปไกล่คู่รัก	เลือดทะลักไหลตรงลงอ่างทอง
เลือดนางเมียเอาใส่ในอ่างแก้ว	พอเสร็จแล้วกวางอ่างทั้งสอง
ขึ้นเหนือวังน้ำเวียนจุดเทียนทอง	ให้อ่างแก้วอ่างทองล่องลอยไป”

ฯลฯ

“อ่างทั้งสองลอยนิ่งสิ่งประหลาด	พื้นอากาศมืดบั้งตึงเมฆฝน
ทิศอุดรฟ้าคะนองก้องสากล	เสียงคำรณแลบถันสนั่นดัง
เกิดพายุพัดพาฝนห่าแก้ว	ตกลงแถวริมคลองทั้งสองฝั่ง
อ่างทั้งสองหายวับลงกับวัง	แผ่นดินดังสะเทือนลั่นอาถรรพ์แรง”

ในวัดไม้เลียบตำบลเกาะขันธุ์ ข้างพระอุโบสถ
มีศาลาและในศาลานั้นมีรูปปั้น ของตาหลวงเดช
เป็นรูปเสื้อโคร่งนอนหมอบอยู่ ด้านขวาของรูปปั้น
อดีตเจ้าอาวาสวัด และด้านซ้ายมีรูปปั้นของตาหลวงรอง
เป็นเทพทรงเครื่อง รูปปั้นทั้งสองมีร่องรอยของผู้เลื่อมใส
ศรัทธา หากดูจากรูปเทียนดอกไม้ พวงมาลัย และ
แผ่นทองคำเปลวแล้ว ผู้คนไปสักการบูชากันมากมาย

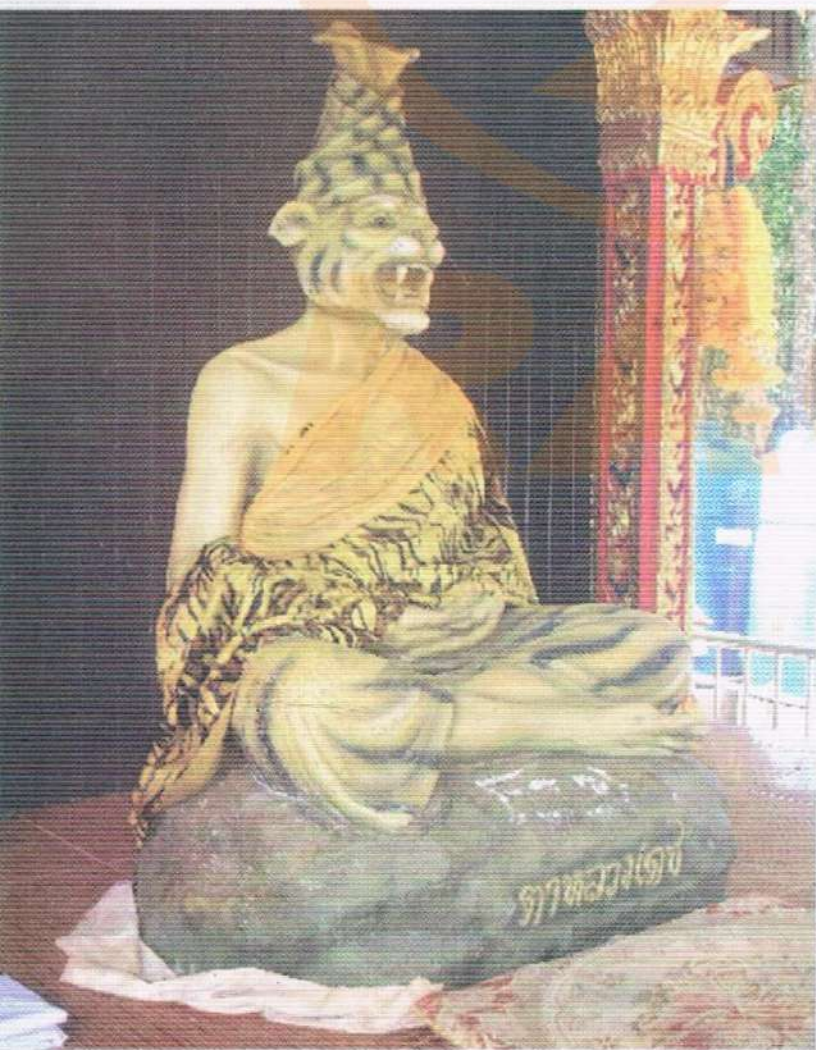
โดยมีพจนานุกรมอื่นตามร่างกายเส้นมือเส้นเท้าออกยาวโค้งงอ บ้างครั้งบางเวลาร่างกายจะเปลี่ยนเป็นร่างเสือ ตาหลวงเดช กลัวจะเป็นข่าวเล่าลือและกระทบกับการปกครองใน หมู่บ้าน และเพื่อมิให้ผู้พบเห็นเกรงกลัว จึงไปปลุกศาลา หรือหอเล็กๆ พอนั่งนอนได้ในป่า ไม่ไกลจากบ้านตนเอง นัก แล้วบอกให้น้องสาวส่งอาหารเป็นข้าวต้ม (ข้าวเปียก) วันละครั้งที่ศาลาอาศัย และสั่งกำชับไว้ว่าหากมีผู้ใด ต้องการพบให้ส่งเสียงเรียกขาน และได้รับอนุญาตเสีย ก่อนจึงจะเข้าพบได้ ต่อมาศาลานี้คนทั่วไปเรียกว่า “หลาตาหลวงเดช” เมื่อเวลาผ่านไปนานวันตาหลวงเดช รับรู้ได้ด้วยสัญชาตญาณ ตนเองว่า ร่างกายจะกลายเป็น

(รูปปั้นตาหลวงรอง)

ศาลาหลวงเดช

รูปปั้นตาหลวงเดช

เสื่ออย่างถาวร จึงบอกให้น้องสาวต่งอาหาร และห้ามบุคคลเข้าพบอย่างเด็ดขาด หลังจากนั้นท่านก็หายสาบสูญไปโดยไร้ร่องรอย ต่อมาน้องสาวและลูกบ้านจำนวนหนึ่งไปดูที่ศาลาของท่าน ก็มีได้พบ เห็นแต่ร่องรอยของเสื่อรอบๆ ศาลา ที่อาศัยเท่านั้น ทุกคนต่างเห็นตรงกันว่าตาหลวงเดชนั้น ร่างกายคงกลายเป็นเสื่ออย่างถาวร และได้หนีเข้าป่าลึกไปแล้ว

เมื่อถึงตรงนี้ท่านผู้อ่านอาจจะเกิดความสงสัย หรือมีคำถามขึ้นว่า ทำไม ตาหลวงเดชจึงนิยมศรัทธา “เสื่อ” และศึกษา “คัมภีร์พญาเสื่อ” เป็นพิเศษมากมาย นักจนร่างกายตนเองกลายเป็นเสื่อไป การชี้แจงอธิบายเหตุผลเรื่องนี้ จำเป็นต้องย้อนไปกล่าวถึงวัฒนธรรมความเชื่อของชาวไทบุรีและชาวมลายูโบราณ เพราะเขาเชื่อว่าเสื่อเป็นสัตว์ชั้นสูง ที่มีตะบะพลังอำนาจมากล้นนำเกรงขามยิ่ง นอกจากนั้นยังเชื่อว่า กระดุก กระโหลก เขี้ยว เล็บ และหนังเสื่อ เป็นเครื่องรางของขลัง และสามารถป้องกันภูตผีปีศาจ เสนียดจัญไรได้ด้วย เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๐ ประเทศมาเลเซียหรือมาลายูเดิมได้รับเอกราชจากอังกฤษ ประเทศมาเลเซียก็ใช้รูป “เสื่อโคร่ง” หรือเสื่อเหลือง เป็นตราประจำแผ่นดิน และเป็นตราสัญลักษณ์ของประเทศ จนถึงปัจจุบัน เราเคยได้ยินทีมฟุตบอลของประเทศมาเลเซียได้รับฉายาว่า “เสื่อเหลือง” กันมาแล้ว ดังนั้นจึงมีคำตอบได้ว่า “ตาหลวงเดช” ซึ่งเป็นผู้สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษชาวมลายูเดิม จึงนับถือเคารพศรัทธา “เสื่อ” มากมายเป็นพิเศษอย่างไม่ต้องสงสัย และแปลกใจ ตามประวัติ “คัมภีร์พญาเสื่อ” นั้นกล่าวไว้ว่า ผู้ที่ให้กำเนิดคือปู่เจ้าสมิงพราย หรือปู่เจ้าสมิงพราย เป็นฤๅษีมีอาศรมอยู่แถบเทือกเขาหิมาลัยในประเทศอินเดีย ท่านเป็นฤๅษีที่สัมฤทธิ์โลกิยะญาณ คือญาณแห่งโลกประกอบด้วยอิทธิฤทธิ์วิเศษ ได้แก่ การแปลงกาย เหาะเหินเดินอากาศ บังตา หายตัว ดลใจได้ ทิพย์จักขุคือ มีตาทิพย์ได้บุพเพสาวนุสติญาณ เห็นบุพกรรมต่างๆ เป็นต้น และรูปร่าง

ของท่านปู่เจ้าสมิงพร หรือปู่เจ้าสมิงพรายเอาแน่นอน ไม่ได้ ท่านสามารถปรากฏกายอยู่ในรูปอะไรก็ได้ ทั้งเด็กหนุ่ม วัยกลางคน วัยเฒ่าแก่ เป็นเสือโคร่ง เสือดำ เสือดาว เป็นแมว หรือเป็นโน้นเป็นนี่ตามแต่ท่าน จะปรารถนาให้เห็น

(ร่างกายตาหลวงเดช กลายสภาพเป็นเสือ)

หลังจากตาหลวงเดชได้หายตัวไปแล้ว เมื่อลูกบ้านและผู้คนในหมู่บ้านที่ยังคิดถึงและเคารพศรัทธาต่อท่าน ก็ได้มาไหว้บนที่ศาลาหรือ “หลา” เอาสิ่งของมาถวายบูชาโดยเฉพาะข้าวต้ม หรือข้าวเปียก ซึ่งเป็นอาหารที่ท่านชอบรับประทาน ครึ่งที่ยังมีร่างกายเป็นมนุษย์อยู่ เมื่อกาลเวลาผ่านไปหลายศตวรรษในที่สุด ตาหลวงเดช ก็กลายเป็นเทพที่ศักดิ์สิทธิ์ผู้คนเคารพศรัทธาไปโดยปริยาย และต่อมาประชาชนรุ่นหลังได้สร้างรูปปั้นของท่านประดิษฐานไว้บนศาลาที่สวยงามมาก ที่บ้านลาไม หมู่ที่ ๒ ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ทุกวันที่ ๑๒ เมษายน ของทุกปี จะมีพิธีทำบุญบวงสรวง ให้แด่ดวงวิญญาณตาหลวงเดช มีชาวบ้านผู้คนที่เคารพนับถือทั้งใกล้และไกลไปร่วมงานกันอย่างคับคั่ง

ปัจจุบันได้มีผู้คนทั้งในพื้นที่และอำเภอใกล้เคียงที่เลื่อมใสศรัทธา หลังไหลไปกราบบูชาไหว้บนกันมากมาย และเครื่องเช่นไหว้แก่นั่นกลับกลายเป็นพวงมาลัย ดอกไม้ ธูปเทียน ตลอดจน เป็ด ไก่ ผลไม้ เครื่องดื่ม

และจุดประทัด แทนข้าวต้มหรือข้าวเปียกไปแล้ว หากท่านผู้อ่านมีเวลารว่าง เชิญไปเที่ยวไปชม ไปกราบไหว้ ขอพร รับรองว่าไม่ผิดหวังแน่นอน โดยเดินทางจากถนนสายเอเชีย (จากสี่แยกไม้เสียบ -บ้านทุ่งโป๊ะ) ไปทางอำเภอร่อนพิบูลย์ ประมาณ ๖ กิโลเมตร ถึงทางเข้าบ้านลาไมแล้ว เลี้ยวซ้ายเข้าถนนบ้านลาไมต่อไปอีกประมาณ ๒.๕ กิโลเมตร ก็จะถึงศาลาตาหลวงเดชที่ตั้งอยู่ในเนื้อที่ประมาณ ๑ ไร่ อย่างโดดเด่นสง่าสวยงามยิ่งนัก

(๑๒ เมษายน ทุกปี ประชาชนไปร่วมพิธีบวงสรวง กันอย่างคับคั่ง)

(ศาลาตาหลวงเดช ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๒ ต.วังอ่าง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช)

สถานที่ชื่อบ้าน หมู่บ้าน และตำบลที่กล่าวถึงในตำนาน ตาหลวงเดชและตาหลวงรอง พอสืบค้นได้มีดังนี้.-

๑. บ้านบางจาก = เป็นชื่อตำบลในเขตอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช
๒. บ้านท่าเสม็ด = เป็นชื่อตำบลในเขตอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
๓. บ้านท่าเรือ = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๓ ตำบลท่าประจักษ์ อำเภอชะอวด
๔. บ้านท่าตาหนี่ = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๑ ตำบลท่าประจักษ์ อำเภอชะอวด
๕. บ้านควนตุ้ตู่ = (ควนจุกตุ้, ควนสมบุรณ์) เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๑ ตำบลท่าประจักษ์
๖. บ้านสามแพรก = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๔ ตำบลเกาะขันธุ์ อำเภอชะอวด
๗. บ้านชายคลอง = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๔ ตำบลท่าประจักษ์ อำเภอชะอวด
๘. บ้านทุ่งค่าย = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๘ ตำบลชะอวด อำเภอชะอวด
๙. บ้านทุ่งหน้าชัน = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๔ ตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด
๑๐. บ้านเขากอย = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๓ ตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด
๑๑. บ้านควนหรั่ง = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๔ ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด
๑๒. บ้านลาโม = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๒ ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด
๑๓. บ้านเกาะรา้ว = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๙ ตำบลเกาะขันธุ์ อำเภอชะอวด
๑๔. บ้านห้วยกรวด = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๗ ตำบลเกาะขันธุ์ อำเภอชะอวด
๑๕. บ้านตรอกโดน = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จ.พัทลุง
๑๖. บ้านเหมืองขวาง = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๔ ตำบลท่าประจักษ์ อำเภอชะอวด
๑๗. บ้านไม้เสียบ = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๒ ตำบลเกาะขันธุ์ อำเภอชะอวด
๑๘. บ้านท่าไทร = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๕ ตำบลเกาะขันธุ์ อำเภอชะอวด
๑๙. บ้านป่ายอม = เป็นชื่อบ้าน ตั้งอยู่ในตำบลป่าพะยอม อำเภอป่าพะยอม จ.พัทลุง
๒๐. บ้านพลายลูกอ่อน = เป็นชื่อบ้านตั้งอยู่ในตำบลป่าพะยอม อำเภอป่าพะยอม

๒๑. บ้านเกาะหนู, บ้านเกาะนางโรย และบ้านเกาะโปหมอ = เป็นที่ที่บ้านตั้งอยู่ในอาณาเขต
อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส อำเภอชะอวด และอำเภอป่าพะยอม
๒๒. ลำน้ำเวเปล= ยังสืบค้นไม่พบ
๒๓. วัดทุ่งเตง = ตั้งอยู่ในตำบลควนป็นเต อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

อธิบายคำภาษาถิ่นใต้

๑. หลอนขาย = หลอกขาย	๒. พ่อแม่เหย = พ่อแม่เอย
๓. ไม่ต้องแหลง = ไม่ต้องพูด	๔. พุดกันเหือน = พุดกันทั่วไป
๕. จาวไป = เสียงดังลั่นกระจายออกไป	๖. จี้ใจ = ไม่สบายใจ
๗. แลหลัง = เหลียวหลังมอง	๘. ครางดังหือ = ถอนหายใจเสียงดัง (หือ)
๙. เสตสา = พุทช่ยากลำบาก	๑๐. ข้องใจ = ยังมีปัญหา (เรื่อง) ค้างคาใจอยู่
๑๑. เหม็ดแรง = หมดแรง	๑๒. ดีหวา = ดีกว่า
๑๓. ท้อใจครั้น = รันทดใจมาก	๑๔. เหญิงเหอเหญิง = เหญิงเอยเหญิง
๑๕. บาย = สบาย	๑๖. เดินหนอยๆ = อย่างเดินเบาๆ
๑๗. ลักเตียวใจ = ประเดี้ยวใจ, ชั่วอีกใจ	๑๘. ผูกขั๊บ = ผูกแน่นหนา ,ผูกอย่างแข็งแรง
๑๙. หลาเหิน = สะพว่า, ไม่รอบคอบ	๒๐. หลบนคร = กลับนคร, กลับไปเมือง
๒๑. ปล้าทำนากิน = พยายาม , ขยันทำนา	๒๒. แฆบต้า = รับประทานอาหาร , เร่งรับประทานอาหาร
๒๓. ของแหลง = ของแสดง	๒๔. ออย่าวิ้งเหลบ = ออย่าวิ้งเลย
๒๕. มัด = รัดด้วยเชือก	๒๖. แค = ไกล
๒๗. ดังโปก = เสียงดังโปก	๒๘. โลก = ถูก
๒๙. ธรณีสาร = คาถาพระพุทธมนต์, พิธีชนิดหนึ่งเรียกว่า ธรณีสาร หรือมะขามป้อมดิน	

เอกสารอ้างอิง

- แะ จันทรแก้ว “ตาสลวงเดชและตาสลวงรอง” เอกสารเขียนด้วยลายมือ ๓ หน้า
- ชม ศรีสวัสดิ์ “บทประพันธ์ประวัติวังอ่าง” เอกสารโรเนียว ๔ หน้า
- ณัฐฉา สุทธิสงคราม “โอรสลับพระเจ้าตาก” สร้างสรรค์บุ๊คส์ ๒๕๕๑
- นฤมล พะทะละ “ประวัติบ้านไม้เสียบ” เอกสารโรเนียว ๔ หน้า
- องค์การบริหารส่วนตำบล ป่าพะยอม (w.w.w. Paphayom. Go.th) สืบค้นเมื่อ ๑๒ พ.ย. ๒๕๕๖

ตำแหน่งเจ้าพระยาานครตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา เนื่องจากรัชกาลที่ ๕ ได้ปฏิรูปการปกครองแบบ จตุสดมภ์ เวียง วัง คลัง นา ซึ่งมีมาแต่สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ปี พ.ศ.๑๙๙๑ มาเป็นรูปแบบ กระทรวง มีเสนาบดีเป็นเจ้ากระทรวง ในส่วนภูมิภาค ก็จัดรูปการปกครองแบ่งเป็นมณฑล โดยใช้กฎหมาย ลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.๑๑๕, ๑๑๖ ตรงกับ พ.ศ.๒๔๔๑ โดยมีเทศาภิบาลมณฑลเป็นผู้สำเร็จราชการ มณฑลหนึ่งๆ ประกอบด้วยจังหวัดหลายๆ จังหวัดที่มี เขตติดต่อรวมกันเป็นมณฑล และในแต่ละจังหวัด ก็แบ่งการปกครองเป็นอำเภอมีนายอำเภอเป็นหัวหน้า แต่ละอำเภอก็แบ่งเป็นตำบล เป็นหมู่บ้านมาจนทุกวันนี้

ซึ่งเป็นการปกครองในรูปส่วนภูมิภาค ปัจจุบันการปกครอง ทับซ้อนกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะมนุษย์ แย่งกันในเรื่องหลัก ๔ อย่าง คือ

๑. แย่งอาหารกันกิน
๒. แย่งดินกันอยู่
๓. แย่งคู่พิศวาส
๔. แย่งอำนาจกันครอง

ก็เพราะแย่งในเรื่อง ๔ อย่างนี้แหละ ปัจจุบัน จึงมีแต่การทะเลาะ การขัดแย้ง บางครั้งถึงเลยเกิดจลาจล ก็มีเรื่องเล่าเมืองนครศรีธรรมราชเพียงสั้นๆ ก็จบแค่นี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ผู้อ่านทั้งหลาย

หลักฐานอ้างอิง

- ดิสุตเมตเตยยสูตร มหานิเทศ สุตตันตปิฎก
- ศิลจารึกหลักที่ ๒๓, ๒๔, ๒๕ และ ๓๖
- ประวัติพระพุทธลีลิ่งห์ โดยกรมพระยาดำรงราชานุภาพ
- ประวัติเมือง ๑๒ นักขัตรา จาก Guru google.co.th
- สกุลเชื้อสายเจ้าพระยา นคร พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายนับ ณ นคร เมื่อ ๕ ต.ค.๒๕๓๙ สำนักพิมพ์นิติธรรม